

Leoniden vanaf Aruba

Erwin van Ballegoy¹

1. Tarabanaweg 9, Oranjestad, Curaçao

Sinds ik in 1997 mijn eerste Leonide heb gezien, heb ik geen maximumnacht van de Leonidenzwerm meer gemist. In 1997 in een bitterkoude polder nabij Haarlem, vanaf 1998 in de tropische nachten van Aruba. Weerkundig gezien was 2001 het beste jaar sinds 1998, toen er bijna geen wolken waren.

14/15 november 2001

Deze nacht heb ik een eerste poging ondernomen om de Leoniden waar te nemen, tussen 9 en 10 uur UT, met de Leonidenradiant op 75 graden hoogte. De activiteit was nog niet zo indrukwekkend: 2 Leoniden. Één daarvan verscheen toen ik mij aan het installeren was voor de waarnemingen.

De waarneemsessie begon goed: een fraaie trage geeloranje noordelijke Tauride van magnitude 0 met een nalichtend spoor. De rest van de sessie verscheen alleen zwak

spul, van magnitude 2 en zwakker.

Tot 9.40 uur UT bleef de grensmagnitude rond 5.8 schommelen. Daarna nam de grensmagnitude snel af tot magnitude 5.0 om 10 uur UT in verband met de invallende schemering.

Dat ziet er veelbelovend uit voor de maximumnacht: de opgaande flank van de voorspelde 9.55 uur UT piek van 18 november kan ik tot 9.40 goed waarnemen. Daarna zal de invallende schemering snel roet in het eten gooien, maar ook dan verwacht ik nog een flink aantal meteoren te kunnen zien. De opbrengst van 0.88 uur effectief: 1 Leonide, 1 noordelijke Tauride, 1 zuidelijke Tauride en 5 sporadischen. De alfa Monocerotiden zijn nog niet actief.

16/17 november 2001

Deze nacht heb ik ook weer van 9 tot 10 uur UT vanuit mijn tuin kunnen waarnemen. Het was alleen jammer dat door de aanwezige straatverlichting en de stof in de lucht de grensmagnitude niet zo geweldig was. Ge-

lukkig was het geheel onbewolkt, en heb ik in korte broek en t-shirt de Leoniden kunnen waarnemen. De Leoniden-activiteit was duidelijk hoger dan op 14/15 november. In 0.83 uur effectief telde ik 7 Leoniden, 1 noordelijke Tauride, 1 zuidelijke Tauride en 6 sporadischen. De alfa Monocerotiden zijn nog steeds niet actief. Er was weer weinig helder spul aanwezig. De helderste meteor was een gele Leonide van magnitude 1.

17/18 november 2001

De voorbereiding van de nacht der nachten begon op vrijdagmiddag 16 november, op de middelbare school waar ik werk. Na het laatste lesuur verzamelden zich ruim 20 leerlingen in een air-conditioned lokaal. Daar zette ik uiteen wat de leerlingen op de maximumnacht konden verwachten. Vervolgens werden er plannen gemaakt om dit verschijnsel gezamenlijk waar te nemen. Er werd besloten om bij een leerling, die op een donker plekje van Aruba woont, te gaan waarnemen. Voor de leerlingen zou het 'astro-toerisme' worden, ik zou me bezighouden met serieuze waarnemingen. Ik had de leerlingen op het hart gedrukt me vooral niet te storen tijdens het waarnemen, en daar hebben ze zich goed aan gehouden.

Zaterdag 17 november heb ik, samen met wat collega's en hun gezinnen, ontspannen doorgebracht op een rif-eilandje vlak voor de kust van Aruba. 's Avonds ben ik om 20 uur lokale tijd naar bed gegaan, om goed uitgerust aan de waarnemingen te kunnen beginnen. Om 24 uur lokale tijd stond ik op, laadde ik de auto vol, en reed ik

rap naar het huis van de leerling op Seroe di Compa. Toen ik daar om 0.30 uur lokale tijd aankwam, waren al de nodige leerlingen aanwezig. Later zouden er nog meer volgen. Vervolgens ging ik me rustig installeren. De radiant zou pas om 0.45 uur lokale tijd opkomen. Er waren al de nodige meteoren te zien. Meest sporadische, maar ook enkele Tauriden trokken hun trage sporen langs de hemel. Rond 0.45 uur verschenen de eerste Leoniden: Lange sporen die vanaf de noordoostelijke horizon opstegen. Mijn reputatie was gered, want dit had ik in mijn uiteenzetting aan de leerlingen voorspeld.

Om 1 uur lokale tijd (5 uur UT) begon ik met mijn waarnemingen. Aanvankelijk was de grensmagnitude nog een redelijke 6.2, maar dat zou al spoedig teruglopen naar 5.8. Het eerste uur was de Leonidenactiviteit nogal laag, maar met het stijgen van de radiant steeg ook het aantal Leoniden.

Er verschenen ook de nodige vuurbollen. Een selectie:

Om 6:42 UT verscheen een blauwe Leonide van magnitude -5. Deze vuurbol begon helder, verzwakte en werd daarna weer helder, met een fragmentatie aan het eind.

Om 7:35 uur UT verscheen een Leonide van magnitude -6, met een helder nalichtend spoor van magnitude +2 die 15 s zichtbaar bleef.

Om 9:43 uur UT verscheen een Leonide van magnitude -8, met een nalichtend spoor van 6 minuten. Deze vuurbol bevestigde opnieuw mijn reputatie, want ik had de leerlingen

Lees verder op blz. 21 kolom 3.